

Slika z ruskega bojišča. Milijone je takih.

Ameriška pomoč Španiji dobila sovražen odmev

TAKTIKA APIZARSTVA ŽANJE MED FAŠISTI LE POSMEH. — STRATEGIJA, KI SE NI PREJ IN SE TUDI SEDAJ NE BO OBNEsla. — PODKUPOVANJE JE NECEDNA POLITIKA

Churchillov govor zadnjo nedeljo in pa nemška ofenziva na jugu ukrajinske fronte je nekako omogljila vprašanje, ki je nastalo v Angliji in se preneslo v Ameriko, čemu Zed. države in Anglia zalačata Hitlerjevega zaveznika generala Franco z oljem in žitom. Drugič, če nismo hoteli pomagati materialno demokratični, republikanski Španiji, čemu posiljati potrebščine fašistu Francu?

Vojna nujnost

Odgovor na taka vprašanja je, da je to vojna nujnost. Španija lahko gre na Hitlerjevo stran vsak hip. Morda to stori, morda ne. A znano je, da je ona — namreč kar se vlade tiče — za zmago fašizma in da pomaga z vsemi svojimi sredstvi v ta namen, razen da je na papirju še vedno neutralna in da njene divizije še niso pri Gibraltarju.

So pa bile v Rusiji. Ene so se vrnilo in njihov poveljnik je bil v Madridu sprejet kakor sta bila v New Yorku Lindbergh po svojem posrečenem poletu v Pariz in nedavno pa Rickenbacker, ker je moro na morju srečno prestal.

Torej ako se more Španijo pridobiti na našo stran saj z žitom, oljem, premogom in s posojili, kaj zato? Enega sovražnika imamo manj, čeprav smo ga podkupili, pravijo propagandisti, ki so plačani za zagovaranje takih reči.

Kaj pravi Franco?

Diktator Franco se poročuje iz takih nazorov. Američani so kramarji, pravil on, so brez na-

PRIREDBA V KORIST
PROLETARCA
v nedeljo 28. marca
v dvorani SNPJ, CHICAGO

KONCERT "ZARJE"
v nedeljo 28. marca
v SND, St. Clair Ave.
CLEVELAND, O.

Eno najbolj priljubljenih sredstev dobička lačnih parazitov so očitki, da ker vsled vojne delavci preveč zaslužijo, izostajajo z dela in s tem povzročajo na traku produkcije ogromne vrzeli.

Unite imajo nič koliko truda, da bi to propagando ogrele, a ker so domalega vsi razširjeni dnevni in magazini učinjani kapitalizmu, so celo milijoni delavcev zavedeni s to propagando in se zgražajo, ker vedo, da s tem pljuvajo v lastno skledo.

Dobički so znašali lani vzlic davkom dvakrat toliko kot leta 1939

Mezde ne smejo kvišku, da se obvarujemo inflacije! Splah je proti zahtevam za zvišanje delavskih plač v časopisu, v radiu in v kongresu toliko vpitja, kot da je največji zločin, ako kdo vpraša za toliko več kolikor so se v dobrem letu dvignile cene potrebščinam.

A na drugi strani pa je kongres proti vsakemu znižanju plač direktorjev, zato so Rooseveltu zavrgli njegov predlog, ki je določal, da smejo po odbitku davkov znašati ne več kot \$25,000 čistega na leto.

Roosevelt jih je pozneje hotel potolažiti s spremembou odloka v toliko, da bi za oženjene smele znašati \$50,000 čistega na leto, a so mu tudi to zavrgli.

Obljubili so nam, da v tej vojni ne bo dobičkarstva in ne novih milijonarjev, kakor so rasli v prejšnji kot gobe po dežju, a vladni urad (OPA) pa poroča, da so čisti dobički korporacij vzlic večim davkom znašali lani dvakrat toliko kakor leta 1939.

Vse to je zanje prav v redu. Zločin je le, ker delavci dobivajo plačo in pol za nadure, in izdajstvo nad deželo in našo armado je, kadar ta ali ona unija vpraša za dokladne plače, da bi zadostovalo v sedanji draginji.

Včasi kak navdušen "patriot" zatrjuje, da tu ni razrednih interesov, in da moramo sorazmerno vse enako doprinjati v vojnih naporih. To ni res, ker tisti, ki delajo v njih, prejemajo najmanj, drugi pa žanje dobičke, ki segajo v stotine milijonov dolarov, ne da bi delali zanje. V sistemu, ki temelji na izkoričanju in profitarnosti, drugače sploh biti ne more, pa ga imenujte demokratičen ali pa fašističen.

General Franco počenja isto kakor njegova učitelja Mussolini in Hitler. O Zed. državah pravi, da so zaslužile vso latinsko Ameriko, da udušujejo v nji špansko kulturo in da jo izkoričajo kolikor najbolj močno.

Nekaj resnice je v tem, ni pa tako, na kakršen način bi jo rad Franco prikazal. A vendar, vsled vpliva reakcionarjev, ki se bojejo socialnih prevarov, mu pomagamo kolikor materialno najboljše moremo.

Zanimivo je radi tega, ker poudarjam demokracijo, a ne veleposlanik in Madridu fašisti Francu zagotavlja, da se mu nas ni treba nič batiti, pač pa na njih "po volji španskega ljudstva" in mi mu bomo tudi po vojni pomagali.

Izzivalno norčevanje

Španija je v civilni vojni veliko trpela in fašizem v nji je vmagal z direktno podporo Mussolini in Hitlerja in z indirektno podporo demokratičnih vlad.

Sedaj se Madrid v zahvalo za žito in olje norčuje iz njih. Dnevnik Chicago Sun poroča v izdaji z dne 16. marca o španskem radiu, ki je med drugim dejal, da so se ameri-

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Razprava o justici v Sovjetski uniji

V Proletarju do te številke še nismo nič omenili o poljskima (židovskima) socialistoma Henrike Erlihu in Viktorju Alterju. Bila sta svetovno znanega. Eden je bil član odbora socialistične internacionale in drugi pa mednarodne zvezne strokovnih unij.

Ko je Hitler udaril v Poljsko, sta bila v prednjih vrstah odpora. Ko je bila Poljska poražena, sta prišla v rusko ujetništvo.

Kmalu potem so prišle v svet vesti, da ju boljševiki mučijo, kar pa so zanikali z izjavo, da sodelujeta z njimi. A stare vesti so se ponavljale. "Ubili so ju."

Ubili čemu?

Sovjetski poslanik Maksim Litvinov je pojasnil, da so ju res umorili. Žraven je dodal uradno pojasnilo, ki pravi v bistvu: Bila sta prevratne, delovala zoper Sovjetsko unijo, za prenehanje vojne proti Hitlerju in spletu za Sovjetski uniji vse sorte sovražne reči.

Erlih in Alter sta bila socialisti. Sovražila sta Hitlerja, ga napadala kolikor sta mogla, in ko je Poljska propadala, sta se znašla v objemu sovjetske politike.

Čemu se ji je zdelo potreb-

Ali delavci res lenarijo, kot trdi Eddie Rickenbacker?

Eddie Rickenbacker je na shodi neprestano in na vseh napada delavce, češ, da so predvsem plača in delajo premalo in s tem ogrožajo življence ameriških vojakov na morju in v "peklenskih luknjah".

Vladne statistike pa pravijo, da je producija neprizadovana visoka in je dosegla večje kvote kot pa so ji bile določene.

* Na primer, mornarični tajnik Knox je dejal, da je bilo meseca februarja dogotovljeno 150 bojnih ladij, 700 bark za prevažanje moštva in 1,400 aeroplakov za mornarično službo.

Oddelek zvezne vlade, ki ima v oskrbi pomorski tovorni promet, pa je istočasno izjavil, da je bilo meseca februarja izdelanih 130 novih trgovskih parnikov in mnogo predelanih. To je rekord. Se v nobenem mesecu doslej ni znašala producija tolikine količine. In se veča iz dneva v dan.

Delavci garajo kolikor morejo, do uprehanja, zato so napadi nanje od fašističnih propagatorjev, ki toljejo po njih kričijo patriotizma, ne samo krivični nego silno nevarni izidu te vojne. Kajti če oni zmagajo, bo ameriško delavstvo dobito na svoj hrbot fašizem tudi že porazimo Hitlerja, Mussolinija in Hirohita populoma.

Kapitalizem se boji za svojo bodočnost, zato pa deluje, da se ohrani fašizem v vseh deželah kjer že obstoji, in da se ga uvede tudi v drugih. Je za počenje treh fašističnih vlad, ne pa za odpravo fašizma.

Klub št. 1 JSZ bo nudil to nedeljo pester spored

V nedeljo 28. marca bo v dvorani SNPJ v Chicagu prireditve klubu št. 1 JSZ v korist Proletarja, na kateri bo ob enem označenem tudi vstopa, ki se jo v zvezi s tem nabira za ruski vojni relif in presega že nad \$500.

Ob tej priloki nastopi v predvajanju slovenskih narodnih pesmi Anton Šubelj, ki ga v Chicagu nismo čuli že priljubljen. Pel bo pevski zbor Sava, mezosopranista Anna Zaretky Elveve, igral bo violinist Komarčuk, na klavirju pa bo sta igrala v duetu Mary in Mitzi Oven. Podrobni spored je na drugem mestu v tej številki.

Po programu bo plesna zavaba.

Koncert Zarje

Zarjan v Cielevianu so se že bali, da jim bo vojna zredčila vrste toliko, da bodo moralni prenehati s koncerti. Res jim je napravila vrzeli, a so se zavzeli, da s svojo nalogo ne prenehajo in tako prirede tudi letos svoj pomladni koncert, ki bo nedeljo 28. marca v SND na St. Clair Ave.

Vojni bondi in znarki so vloga državljanov v svojo delo.

Izkoriščevalci smešijo vse, da sebe povzdignejo

Nihče izmed njih ne ve, da ostajajo drugi z dela radi enakih vzrovkov kot oni. Na primer, če si preutrujen in zboljšan, ne moreš delati, pa če bi še takoj rad. Žena telefonira bossu, da te ne bo na šiht in tako na tvojem mestu manjka delovne sile. To lahko pomeni zamuditev pri drugih delavcih na tvojem traku, ker gre produkciju bolj počasno od rok.

Industrialni odbor za proučevanje varnostnih naprav v industriji je nedavno objavil dolgo poročilo, v katerem pravi, da je bilo lani iz-

gubljenih v ameriški industriji 495 milijonov šihtov valed bolezni. To se pravi, delavci, ki so ostali valed bolezni doma, so izgubili vsega skupaj 495 milijonov dni zasluga, kar je vredno premlisiti vsem tistim, ki kar tjavljajo priknavajo kapitalističnim kamentatorjem, na primer Kaltenbornu in drugim, ki jih plačujejo izkoriščevalci.

Iz istega poročila prevaja mo sledete:

Ako bi bilo mogoče znižati edostnost valed bolezni—nam-

rač znižati slučaje bolezni med delavci petdeset odstotkov, bi to pomenilo toliko kot stalno upočasitev nadaljnih četrt milijona delavcev.

Poleg bolezni, ki onemogočajo tisočem vršiti svoj vsakdanji poklic v tovorni ali kjer že, so še poiskodbe, nekatere tračne, in vrh tega pa kakih 40,000 smrtnih nesreč, sedaj celo več na leto. Delavec, sedaj preten mehanik, je v hipu mrljic, ali če že ne to, pa morda izgubi roko, ali nogo, in statistika ima nove dokaze za "abrentizem".

Živilski problem postaja izredno resna zadeva

MNOGI KRAJI V POMANJKANJU. — "ČRNI TRG" USPEVA. — "NADZORSTVO" OD MUH. — ĆEMU PROTEZIRATI DOBIČKARSTVO? SISTEM, KI MORA PROPASTI

ca izkorščevalnega sistema, kateremu skušajo mnogi napraviti naziv "demokracija", a je v resnicni nič drugega kakor kapitalizem.

Polom "kontrolnih" uradov Velika nesreča za ves ameriški živilski problem, je, da se ga je začelo od prvega dne napačno "kontrolirati" in v zvečkrat temu pa so bili in so še daj "poglavniki", ki so se udniali vladni "za dolar na leto", a v resnicni pa služili po tisoča na den.

Odjemalec v vladnih uradih niso bili upoštevani, niti ne predstavniki unija, razen v par zelo postranskih službah, pač pa so se in se še šopirijo "patrioti" z enodolarsko letno plačo. Kakšna goljufija! Za stroške prejemajo poleg enega dolara na leto po 25 dolarjev na dan, vrh tega pa vlečejo pri svojih kompanijah staro plačo od stotisoč do pol milijona dolarjev na leto. Kapitalistični tisk pa jih masi predstavlja za žrtve, ki so svoje sposobnosti dala na oltar domovine za bori dolar...

V Zed. državah ni nikakršnega vzroka, da bi nastalo pomanjkanje. Nastalo pa je edino radi tega, ker je vsa dejelna zgrajena na temelju profitarstva, ne pa na podlagi produkcije v splošno dobro. Če imajo, če prodaja, je tvoj privilegij obogateti, pa četudi ljudje umirajo poleg tebe, ker nimajo, da si bi kupili živil. Zato smo jih podoravali in farmarjem vrh tega se plačevali, da jih niso pridelavali.

Kongres, ki ne razume razmer Sedanji zvezni kongres se prav nič ne zaveda ljudskih potreb, toliko bolj pa si prizadeva ščititi profitarstvo. Ne le prizadeva, nego ga tudi uveljavlja na vseh koncih in krajinah. (Nadaljevanje na 2. strani.)

Sotrudniki Majskega glasa jamstvo za dobro vsebino

Prva dva, ki sta se že odzvala s spisi v letosnjem Majske glas, sta Ivan Molek in Anton Shular. Začnemo se, da jih pošljemo še Katka Zupan, Etbin Kristan, Louis Beniger, Milan Medvešek, Matt Petričev, Frank Cesen, Anton Slabe, Janko Zeja, Anton Garden, Leo Zakrajšek, dr. Boris Furlan, Frank Kerže, Joseph Chesarik in več drugih.

V tej številki poroča upravnik Pogorelec o nabiranju pozdravnih in trgovskih oglasov in se načaja, da bo v tem tudi letos uspeh. Za kritje stroškov te revije so ji oglasi neobhodno potrebeni. Vsi, ki nabirajo pozdravne oglase, so proseni, da store v agitaciji zanje kolikor morejo.

Tiskarni nam je zadnji teden znatno podražila tisk Proletarca, pa se bo treba tudi v tem bolj podvizi, da bomo krili zvišane izdatke.

Več novih naročnikov, in nekaj več prispevkov v tiskovni sklad, pa bomo zmagovali. In čimveč nas bo, manj truda bomo sorazmerno imeli. Ako pa delo odpade na malo skupino, bi ne mogla dolgo vzdržati.

V tej številki sta poleg upravnike kolone tudi izkaz poslanih naročnin in prispevkov v tiskovni sklad.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Indija, Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpoznejše do pondeljka
popoldne za prihoditev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co.
Inc. Established 1906.Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL
Telephone: ROCKWELL 2864Nesoglasja med Rusijo
in ostalimi zavezniki
niso nikomur skrivnost

Angleški minister vrnjanj zadev Anthony Eden je prišel v Ameriko po mnenju onih, ki smatrajo, da pozna položaj kakovosti je za kulisami, zato, da ublaži nasprotja med Washingtonom in Moskvo.

Kakšne so razlike med njima?

Ameriški državni departm. ameriški kongres in sploh ves ameriški politični aparat je za ohranitev kapitalizma. Seveda v njegovih sedanjih mejah take demokracije, ki ti dovoljuje, da ga lahko kritizira, ne smeš pa ga odpraviti.

Rusija je dala temu načelu silno slab zgled. Prvič, ona je odpravila privatno svojino, vsa država je socializirana, in to preprosto je izvršila na brutalen način. Kdor se je upiral, je bil likvidiran.

So še tudi mnoge druge razlike. Atlantski čarter na primer naj velja posebno za Rusijo. In pa štiri svobodštine. Vatikan je poslal tja misijonarje, ki bi skušali obnoviti posvetne nake caristične pravoslavne cerkve. A boljševiški režim, ki tudi poznar zgodovino, si misli, da je boljše, ako pomaga graditi novo pravoslavno cerkev na temelju svojih idej, kot pa da bi prepustil roju jezuitov vpad v svoje meje pod masko verske svobode. Sploh je čudež, da se demokratske sile še ukvarjajo s tem tako reakcionarnim, zavajalnim sredstvom, ki je bilo imperialistom v prošlosti poleg inkvizicijskih armad najuspešnejše orodje.

Anthony Eden, ki Rusijo in njen sedanji razvoj priljeno pozna, ne želi, da se bi ameriški državni departm. v spor z njo pregloboko podal. To bi le Hitlerju koristilo. A ne London, ne Washington ne želite, da bi Hitler triumfiral.

Moskva pa sumi, upravičeno ali ne, da tudi nji ne privolita zmage.

Nesoglasja so ne zaradi demokracije, nego ali bo Rusija po zmagi delovala za strmoglavljenje kapitalizma, ali ga bo pustila v miru. Anthony Eden meni, da se bo z Moskvo lahko domeniti za vsako stvar ob pravem času, ne pa jih diktirati, dokler je verjena, da se na evropski celini bori s Hitlerjevo velesilo samo njena armada.

Drugič, kako naj Stalin reče, da bo za demokracijo, ako se bo po zmagi zaveznikov pojavila v približno sledenih oblikah:

Na Balkan udre ameriška in angleška armada. V Grčiji, v Bolgariji in v Jugoslaviji bi pomagala starim vladam, ki so bili do te vojne fašistične, ali napol fašistične in Rusiji na vso moč sovražne. Pomagal bi jim pobijati "partizane", ki hočejo nov red, odpravo izkorisčanja, iztrebljenje monarhizma in sozializacije.

Ali naj bo Rusija neutralna napram onim, ki upajo vanjo?

Ali naj celo pomaga nazaj na krmilo režimom, ki jih ljudstvo nikakor ne mara in so se vzdržavali brez ljudske zaslomitev edino s svojo oboroženo, diktatorsko silo?

Cemu naj velja elastično tolmačenje atlantskega čarterja? Je za Rusijo, ne pa tudi za imperij Velike Britanije? Tudi to je tako sporno vprašanje. Pa tudi Zed. države imajo nekaj teritorijev, v katerih atlantskega čarterja, in pa štiri svobodštine, nič ne oglašajo, razen le v kolikor morejo seči vanje fašistični propagandisti. Imamo vrh tega 18 milijonov črncev, ki tudi niso nič kaj zadovoljni s tistim deležem demokracije, ki jim je odmerjen.

Ako lahko Anglija pravi, da je njen imperij in njen kolonialno vprašanje samo njena zadeva, in Washington k temu natiči, cemu naj Moskvi narekuje, kako naj uredi svoje meje na Poljskem in drugod v vzhodni Evropi?

Zato Anthony Eden, ki vse to dobro razume, pravi, da naj se v temi stvari počaka, da bo vojne konec, potem pa se bo o njih razpravljalo in sklepalo na mirovni konferenci.

Torej nekako tako, kakor zadnjic... .

Podpredsednik Wallace se teh resnic zaveda in svari Zedinjene države, ne pustite Rusije na cedilu, svari Rusijo, ne nadaljevati z intrigami kominterne, in svari vse druge pred vsemi nevarnostmi, kakršne tvorijo kali za tretjo svetovno vojno, ko še niti ta ni končana.

Wallace pozna položaj jako dobro, pa se boji, da tudi ako zmagamo, mir ne bo trajen. On je eden onih redkih politikov iz vrst kapitalističnega reda, ki razume, da je tu borba med izkorisčevalci in izkorisčanimi, med paraziti in sužnji.

Ima vero v bodočnost, a le pogojno, če bosta vlada v Washingtonu in v Londonu znali in hoteli skleniti delovni sporazum s Sovjetsko unijo. Dokler pa bo Moskva sumila, da je ta vojna zoper njo tudi ako zavezniki zmagajo, se ni čuditi mrazu, ki piha od tam posebno v Hullov departm.

Hitler je zdajno nedeljo priznal, da je bilo nad pol milijona nemških vojakov ubitih. To je malo, kajti sovjetski viri trdijo, da je bilo ubitih in ranjenih na vzhodni fronti devet milijonov Nemcov. Evropska vzhodna fronta je ena največjih, oziroma največje bojišč, kar jih poznar zgodovina. Gornje je slika, ki prikazuje ubite nemške vojake in sovjetske gericelice.

SANS in Slovenci

Detroit, Mich. — Na Slovenskem narodnem kongresu v Clevelandu se je poudarjalo, da je rešitev Slovenije in Slovencev odvisna le od naš ameriških državljanov slovenskega izvora. Ploskali smo govornikom, izvolili enogašno vse, ki so bili predlagani od nominacijskega odbora, čeravno smo nekateri starci naseljenici poznali zgodovino nekaterih predlaganih, da so slogan, ki nam je bila mnogokrat potrebna, ovirali z vsemi ne baš čednimi sredstvi. Pred očmi so nam bili krvaveči in pregnančni bratje in sestre, mučeni in ubiti od fašističnih rabljiv v Sloveniji. Pristali smo na vse, tudi na molitev in mačje solze, v upanju, da bomo v tej vnebovpijči krivici, ki se godi v naši rojstni domovini, ali brez razlike stanu in prepričanji složno in združeni na delo, ki ga je zasnoval prvi vneslovenski kongres v Ameriki. 40 delegatov je bilo soglasno izvoljenih, med njimi duhovniki in katoliški moži in žene, ki so iste krv in narodnosti, kot slovenski socialisti, liberalci in drugi smrtniki. Tako združeni prvič v zgodovini ameriških Slovencev, na celu dober in sposoben glavni odbor, smo misili, kar takoj bomo šli traktati na vrata v Washington, London in Moskvo. Ni vrag, da bi Slovene ne priznali za kulturni in samostojen, lahko bi dodali, pobožen narod, saj smo izvolili tudi duhovnike za naše zastopnike, enega še celo na najvažnejše mesto v SANS, kar se mi zdi pa je bila največja napaka. Če je že moral biti katoliški mož na tajniškem mestu, našel bi se bil kdaj, ki bi imel nastop in druge sposobnosti za našega številka ena diplomata.

Ne zdi se mi umestno, da je glavni odbor SANSa na svoji 27. februarja odklonil tajnikovo resignacijo. Clovek je sam priznal, da ni sposoben, zakaj ga siliti? Odbor bi moral nominirati kandidate za novega političnega tajnika in dati na splošno glasovanje vsem delegatom Slovenskega narodnega kongresa.

Namenoma ali nehote, je dal tajnik s svojimi dvotinimi dopisi priliko zastopnikom tristotisočerih za nešramni napad na našega od nas in vseh civiliziranih narodov priznanega kulturnega delavca, ki ni nikdar tajil, da je rojen Slovenc. Kar se je doseglo v prid SANSa v Washingtonu je pred vsem zasluga Adamičeve popularnosti. Brez razlike vsi Slovenci bi morali biti ponosni, da se Adamič prišteva med nas, ki nimamo nobenih zaslug za njegovo popularnost v Ameriki. Sam in čisto sam, s svojo vztrajnostjo in velikim duhom je postal to kar je, Zločinec je vsak kdor ga napada. Upajmo, da je on prevelikega duha, da bi se oziral na nizkotone argumente zastopnikov tristotisočerih in bo vztrajal na

urešenju svojih resolucij za rešitev Slovenije in Slovencev izpod tujega jarma.

V finančnem izkazu SANSa od kongresa do 1. marca 1943 je razvidno, da je nekaj narobe v dolini Sent Florjansk. Niti en dolar ni bil prispevan od katoliških društev! Nobena akcija ni bila podvzeta v prilog podružnic SANSa v krajuh, kjer so velike slovenske cerkvene občine. Zakaj? Tolmačim si to po svoje. Rimski fašistični režim pod nadzorstvom Hitlerja je v prijateljskih starih v Vatikanom. Vatikanu je prišlo na uho, da so se ameriški Slovenec združili in zahtevajo nekako svobodno, združeno Slovenijo v okviru federativne in demokratične Jugoslavije. Mussolini, Sforza in Pij, v trije so Lahi in vsi trije hčere veliko Italijo. Nevarnost obstoji, da bi ti "Schlaivi" združeni in s pomočjo Adamičev, Kristanov in Zalarjev res kaj takega dosegli. Gibanje "Svobodne Slovenije", ki se širi po zasedeni Kranjski, Stajerski, Primorski in še celo Koroški, ne gre v prilog Rimu in ne Vatikanu. Znaki kažejo, od koder prihajajo vesti o grozodejstvih komunističnih partizanov. Kopije falsifikatov iz Španije. Mussolini je sadistični fašisti in Hitlerjevi gestapovci so angelički čuvaji reda in miru! Slovenci so tiste zverine, ki delajo nered, morijo duhovnike ter morijo ubogi bogabokeči narod in onečaščajo neveste Kristove, to se na dolgo in široko opisuje kot čista resnica.

Vee to je namereno za razdroharmonije ameriških Slovencev in v škodo akciji SANSa, ter v korist Sforzom in Habsburzancem, ki nameravajo s pomočjo in sporazumu Vatikanu in Mussoliniju in Hitlerja in popolnom zaslužiti Slovence po tej vojni. Kdor ima zdravejoči, vidi to nakanico. Zbudi se Cleveland, Chicago, Milwaukee in Waukegan. Zdrami se Minnesota in druge stare slovenske naselbine. Vabiši trpinči in pregnanji krvni bratje vas kličejo. Detroit jih sliši.

Jože Menuton.

Rojak Matt Malnar
na potu okrevanja

Willard, Wis. — Naš marljivi delavec in podpornik Matt Malnar se je moral podvrediti operaciji na kili, ki jo je dobro prestal in je na poti okrevanja. Zelimo mu, da čimprej popolnoma združi.

Vselej, kadar se snideva, me vpraša: "Si dobil Proletarju kazni in naročnikov?" Obenem da pol dolarja, ali dolar listu v podporo.

Tu delamo v naših naporih kot vsako leto, pa če je vojna ali ne. Pozna pa se (vojna) tudi nam.

— Miké Krultz.

ZIVILSKI PROBLÈM
POSTAJA IZREDNO
RESNA ZADEVA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

jih, da nam nevarnost inflacije preti že skoro toliko, kakor se je dogodila v evropskih deželah v prejšnji vojni.

Vzrok začelo pa zvračajo na delavce, če, da so previšoko plačani, da prejemajo za našure plačo in pol, in sploh da so delavci glavna nevarnost zmag. Ne Hitler, pač pa unije.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

V čikaški Tribune z dne 14. marca je bil seznam imen 272 kongresnikov, kateri so glasovali za odpravo predloga predsednika Roosevelt, da se plače omeje na \$25.000. Listi se menuje "Roll of Honor" in se popolnoma ujema z mentalitetom Tribune. Tudi imena so nam znana. Med temi ljudskimi prijatelji opazimo naše stare znajance kot so Martin Dies, Hamilton Fish, Stephan Day, Clara Booth Luce, W. Gillette itd. Da, kako solidarni so za svoje in za svojih gospodarjev interese! Ali bo delavstvo kdaj izprizgledalo?

Vse državni računi pa so za kompanije. Ena, pri kateri se pred tedni stavka rudarjev, najprvo pojavila, je imela v par mesecih na ameriškem vojnem kontraktu — osemnajst milijonov dolarjev prebitka, od katerih ni dala svinjam indijskim delavcem niti vinarju priboljška. Sedaj vse preiskuje posebna komisija. Upati je, da se razmire najde doma z boljševiško. Da je pa v Južni Ameriki v njeni socialni seči precej naročne ter da bo vse do dolgega in trdega dela, predno se razmere, katere je zapustila Španija v pa njih sedanjih, se vedno zgolj kolonialnih indijskih plemen.

Ruski relif

Nabranega je že več kot pet sto doljarjev. Zadnje tedne se je pri meni oglasilo več rojakov, kateri so mi kar na dom prinesli svoje prispevke za ruski relif. Med temi je bil Frank Kecel ter Antonija Marela, oba iz Chicaga. Oglasil se je tudi Mike Reading iz Pasadenе, Cal. Poslal mi je dolar za namizni prst in prijateljsko pismo, katerega sem bil zelo vesel. Mike je svoječasno živel v Clarendon Hillsu. Bil je v teh krajih takoreč eden slovenskih pionirjev. Sedaj živi v sončni Californiji, kar mu v resnici privočim. Hvala, Mike!

Program za Proletarjevo vsečico 28. marca je gotov. Naspolnil bo zbor Sava in solisti, med njimi naš znani operni pevec Anton Šubelj. Čuli bomo nepredolgovih govorov in dramatičen monolog "Glás iz groba". To bo slika z bojišča pri Stalingradu. Program bo torej izredno zanimiv in ne predolg. Vabljeni ste na vse v nedeljo 28. marca v dvorani SNP na Lawndalski cesti.

Prispevali so zadnji teden: Antonija Marela, Chicago, Ill., \$2, in Mike Reading, Pasadena, Calif., \$1.

Sejo kluba št. 1 JSZ

Chicago. — Vsi članji in članice kluba št. 1 JSZ se naj udeleže seje, ki se bo vršila ta teden v petek 26. marca. Po končanem dnevnem redu bo razprava o naših zadehah. Čuli bomo tudi poročilo o sporednih zanimivih delavcih. Vse je zelo zanimivo.

Da je umrljivost vprito takih razmer visoka, je jasno. Tuberkuloza je postala tako rekoč bolnica narodna bolez.

Prispevali so zadnji teden: Antonija Marela, Chicago, Ill., \$2, in Mike Reading, Pasadena, Calif., \$1.

Tole mi ne gre v glavo?

Jutranji list Da Calle v La Pazu je prinesel seznam delavskih plač v kosternih rudnikih. Največja je 40 bolivijskih (80 centov) na dan, najnižja pa šest bolivijskih (12 centov) na dan. Koncem leta 1942 je zaslužil Alejandro Terrazas za devetnajst in pol dneva — vsak dan osem ur, skupaj 156 ur — po 19 bolivijskih (38 centov) na dan. Njegova celotna plača za zgoraj omenjeni čas je bila 370.50 bolivijskih. Od tega je bilo odračunano 233.80 bolivijskih za delavsko zavarovanje, en odstotek za rudarsko zavarovanje — in ostalo mu je še 118.18 bolivijskih (\$2.36).

In Alejandro Terrazas je priden delavec. V dobi, katera je sledila omenjeni, je delal 21 in pol dneva, skupaj 172 ur. Za to delo je dobil 408.50 bolivijskih, manj 280.70 za grocerijo, manj 16.34 za delavsko zavarovanje, en odstotek za rudarsko zavarovanje — in ostalo mu je še 118.18 bolivijskih (\$2.36). Kako more demokratični vojni in državni department pomagati ambicijam Otona Habsburga in siliti v njegov bataljon ljudi proti njihovi volji, tega moja pamet, ki je za demokracijo, nikakor ne zapade.

POVESTNI DEL

Hudiček v steklenici

Robert Louis Stevenson. — Prevedel V. P.
(FILOZOFSKA PRIPovedka)

(Nadaljevanje.)

Prišel pa je dan, ko so bile njene njege težje in njene pesmi redke. In zdaj ni skrivaj kaj sam Keave, marčiča sta se skrivala dve pred drugim, sedevala sta po nasrednih balkonih, ki jih je lečila vsa širina Svetle hiše. Keave je bil tako zatopljen v svoj obup, da spremembu keraj spleh ni opazil in da je bil samo vesel, ker mu je prestajalo zdaj več ur in je lahko premeljal v mislih svojo usodo in ker ni bil takoj obsojen, da bi moral z bolnim srcem kazati smehljajoče lice. Ko pa je šel nekega dne rahlo po hiši, je slišal glas, keraj bi intel otrok. Kokua je ležala na tleh, obraz je imela na deskah balkona in jokala kater kroglobljušča duša.

"Prav imam, da jokaš v tej hiši, Kokua," je dejal. "In vendar bi rad žrtvoval glavo, da bi bila lahko srečna."

"Srečna!" je zaklical. "Keave, ko si bival sam v Svetli hiši, je bilo tvoje ime prispodoba srečnega moža. Smeh in petje je bilo v tvojih ustih, tvoje obliče se je bliščalo, kakor sončni vzhod. Potem si se posročil z ubogim Kokuum. In sam ljubi bog vedi, kaj ni prav na njej — toda od tistega dne se nini več smejal. O, česa pogrešaš pri meni? Mi bila sem, da sem ednodnevna, in vedela sem, da te ljubim. Česa pogrešaš, da sem privedia ta oblak na svojega soproga?"

"Uboča Kokua," je dejal Keave. Sedel je k njej na tla in je hotel ujeti njeno roko, ona pa mu jo je iztrzala.

"Uboga Kokua?" je zopet dejal. "Moj ubogi otrok — moj lepi otrok! In ves ta čas sem mislil, da te bom varoval! Torej izvedi vse. Potem bo vsaj sočustvovala z ubogim Keavejem. Potem boš doumela, kako zelo te je ljubil v preteklih dneh — da je kluboval peku, le da bi imel tebe — in vedi, kako te še vedno ljubi, ubogi zavrženi človek, da si lahko priklče smehljaj na lice, če te ugleda."

In povedal ji je vse od začetka.

"In to si storil zame?" je zaklical. "O — potem mi ni nič več hudo!"

In objela ga je in se zjokala na njegovih prsih.

"Otrok, otrok!" je rekel Keave. "Če pa jaz mislim na peklenki ogenj, mi je silno hudo!"

"Nikar ne govoriva o tem!" je rekla. "Noben človek ne more biti pogubljen zato, ker je ljubil Kokuo in ni sicer storil hudega. Rečem ti, Keave, rešila te bom, s temo svojima rokama te bom rešila, ali pa bova skupaj poginila. Kako? Ti si me ljubil in si daroval svojo dušo, jaz pa naj bi, misliš, ne umrla, da bi te rešila?"

"O, ljubica! Tudi če bi storkrat umrla, kaj bi se spremeni?" je zaklical. "Samot bo se zgodilo, da bi bil sam, dokler bi ne napočil čas mojega preklestva!"

PRISPEVATE POZDRAVNI OGLAS V MAJSKI GLAS!

Letos nabiramamo v našo pravomajsko revijo poleg trgovskih tudi pozdravne oglase. Vsakdo, ki pošlje en dolar, dobi poleg oglasa tudi izvod te revije, ne da bi mu jo bilo treba posebej naročiti. Ako pozdravnega oglasa še niste poslali, izpolnite sledečo formo:

Upravi PROLETARCA:

Prišloeno pošiljam \$1 za pozdravni oglas in s tem za en izvod Majskega glasa.

Ima:

Naslov:

Mesto:

država:

v kipenju valov, videla sta Motuk z njegovimi palmami, dvojamborko, ki je bila v pristanišču, videla sta bele mestne hiše pod zelenjem ob osali, v višini pa sta videla hribi in oblake otoka Haiti, ki je bil stok bečev.

Ljudje so jima rekli, da je taimo breje, če si najsemeta hišo. Tako sta tudi storila in si najela hišo na preti britanskega konzulata. Bahasko sta trošila mnogo denarja in se ponatali z lepimi vozovi in konji. Vse to sta si privoščili, dokler sta imela teklenico. Zaka Kokua je bila bojig pugmina nego Keave in je, kadarkoli se je zljudil, zahtevala od hudička dvajset ali tudi stodolarjev. Zatorej sta zbudila v mestu veliko pozornost. Tujec iz Havaja, niuna ježa in nujno vozarenje, Kokui lepi holok in dragocene čipke so bile predmet vsakdanjih razgovorov v mestu.

Ježiku ťoka Tahiti sta se kmalu precej dobro privadila. Jezik dejansko spominja na havajsčino, le da ima nekaj drugačnega glavo. In kakor hitro sta se toliko priučila, da sta se spremeno izražala, sta si jela prizadevati, da bi predala teklenico. Pomiliti moramo, da to ni bilo tako lahko. Ni bilo nekaj novih, \$4.50 v tiskovnem (mena izkrivana na lužem mestu), \$1 za ruski relief (pri-peval Joe Maslo) in \$1 za časopis "Zarje", ki se je prihodnjem nedeljo. Tudi z njegovim oglaševanjem za Majski glas je bil \$1 za novi naročnin, med njimi več novih.

John Krebel, Cleveland, O., je poslal 17 naročnin, med njimi nekaj novih, \$4.50 v tiskovnem (mena izkrivana na lužem mestu), \$1 za ruski relief (pri-peval Joe Maslo) in \$1 za časopis "Zarje", ki se je prihodnjem nedeljo. Tudi z njegovim oglaševanjem za Majski glas je bil \$1 za novi naročnin, med njimi več novih.

"Božji dar si!" je zaklical. Ne morem si misliti, da bi me magat kazoval, ker sem si želel take dobrine! Naj bo taj, kakor želiš. Spravi me, tamor ti je draga. Svoje življenje in blagor svoje duše poslagam v tvoje roke."

Naslednje jutro je Kokua že na vse zgodaj pripravljala kovčege. Vzela je Keavejevi leseni zebaji, ki ga je uporabljala, ko je bil še mornar, in najprej je položila teklenico na dno. Nato pa je spravila ranj svoje najbogatejše oblike in najboljši nakit, kar sta ga imela pri hiši. "Kajti," je dejala, "ljudem se morava deli bitajte človeka — kdo bi jec veroval v teklenico?"

In ves čas ko je pospravljava, je bila vesela kakor ptič. Le če je pogledala Keaveja so ji sože zalile oči, morala je steči k njemu in ga poljubiti. Keave pa se je znebil bremena in svoje duše. Zdaj, ko je vedel za njegovo skrivnost še drug človek in ko je bilo še nekoliko upanja pred njim, se je zdelo, da je postal nov človek. Njegove njege so stopale lahko po zemlji in dihati mu je bilo zopet slast. Vendar je ob njegovih kompolcih še vedno ždela grecnica. Kakor upihne veter svečo, je v njem vedno in vedno zamiralo upanje in videnje plapolati plameni in goreti v peku rdečo žerjavico.

(Konec prihodnjie.)

Ameriška pomoč Španiji dobila sovražen odmev

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Ški vojaki v Afriki izkazali za neve, in da en nemški vojak zadostuje za pet ameriških.

V plačilo za žito in olje ter druge potrebščine se diktator Franco, citirano iz istega časopisa, norčuje sledeče iz nas:

"To vojno so povzročili židovski bankirji in New Yorku in Londonu sporazumno z bolješizmom. Zato je zahteva, da bi imeli nekaj besede pri sklepjanju miru razumljiva... A če bo njihova beseda obveljavljala, bo to pomenilo konec Evrope. Ampak Hitlerjev žar nam zagotavlja, da Judje ne bodo unčili Evropo. Živila bo za Arije..."

Spanija popolnoma na strani hitlerizma

Norčevanje iz ameriških vojakov v Afriki našim konservativnim diplomatom ne prizadeva sivih las. Samo da ne bo socialnih pravtrpatov, pa bo dobro. Mi smo država, ki noče, da bi delavci dobivali kaj prida plače, nežo le direktorji, ker plače po pol milijona dolarjev bude nagnjenja za "inicijativo". Fašistični agenti, deti v zvezdnato zastavo, pravijo, da delavci služijo preveč, ob enem so rjoveli proti Rooseveltu toliko časa, da so mu zabilj njegov odlok, ki je ukazal, da naj nihče v času te vojne ne prejema več plače kot \$25,000 na leto čistega, to je, po odbitku vseh davkov.

V Angliji se nam čudijo in naši oglašajo za najbolj reakcionarno državo na svetu. To tudi smo. Demokracije je veliko natiskane, a če pa se ozremo v bodočnost, moramo priznati podpredsedniku Wallaceu, da se kali za tretjo svetovno vojno goje v tej deželi že sedaj, ko še druge nismo skončali.

V Angliji se nam čudijo in naši oglašajo za najbolj reakcionarno državo na svetu. To tudi smo. Demokracije je veliko natiskane, a če pa se ozremo v bodočnost, moramo priznati podpredsedniku Wallaceu, da se kali za tretjo svetovno vojno goje v tej deželi že sedaj, ko še druge nismo skončali.

John Teran, Ely, Mian., je postal 2 naročnin.

Pri nas v Chicagu ni bilo niti posebnega zadnjih par tednov. Upravnik je dobil šest naročnin, Kathy Hrvath s severne strani je pa prišla sama v urad. Obnovila je naročino, plačala klubovo članarinino in prispevala \$2 v tiskovni fond.

Joseph Jež, Warren, O., je postal dve naročnin.

John Teran, Ely, Mian., je postal 2 naročnin. Tudi gleda pozdravnih oglaševanj prav, da bo storil vse kar bo mogel, da bo tudi elyška naselbina častno zastopana v tem pogledu.

Borbeni Francos De Gaulle je ameriški vladar še vedno čudijo, ker je tako izbran z vichyjevi. A Washington odgovarja, da je delal kar je moral, da bo hotel koristiti zavezniški stvari. Na sliki na desni je glavar borbenih Francosov De Gaulle.

GLASOVIZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Anton Žernik iz zapadne Penne je zdaj poleg agitacije za list zaposleni tudi z nabiranjem oglaševanja za Majski glas. Poslal jih je 8 in 9 naročnin, med njimi več novih.

John Krebel, Cleveland, O., je poslal 17 naročnin, med njimi nekaj novih, \$4.50 v tiskovnem (mena izkrivana na lužem mestu), \$1 za ruski relief (pri-peval Joe Maslo) in \$1 za časopis "Zarje", ki se je prihodnjem nedeljo.

Prvi, ki se je odzval našemu apelu za pozdravne oglase v Majski glas je bil Jos. Britz, Expert. Pa. Poslal je tudi \$1 za ruski relief.

MAJSKI GLAS

Narčela za Majski glas so do 19. marca poslala sledenje dnevnih klubov, klubi JSZ in posamezniki: Klub št. 1 JSZ, Chicago, Ill., 100 iktov in 25 iktov Majskega glasa in \$5 v tiskovnem fond.

Jack Mesec, Waukegan-No., Chicago, Ill., je poslal 6 pozdravnih oglaševanja za Majski glas, dve novi naročnin, \$4 v tiskovnem fond in \$2 za ruski relief.

Prvi, ki se je odzval našemu apelu za pozdravne oglase v Majski glas je bil Jos. Britz, Expert. Pa. Poslal je tudi \$1 za ruski relief.

Naši starci pionirji in mlajši somišljenci so vabljeni, da si prihramijo nekaj gasolina in mišljene.

Vsi naši starci pionirji in mlajši somišljenci so vabljeni, da si prihramijo nekaj gasolina in mišljene.

RAZNOTEOSTI

Bridgeport, O. — Bilo je poročeno, da se bo za ves ta kraj vrsila velika manifestacija s parado in shodom 27. in 28. marca v namenu pospešenja kampanje za nakupovanje vojnih vondov.

Na seji zastopnikov narodnih skupin dne 16. marca pa je bilo sklenjeno, da se datum prireditve odloži na 10. 11. aprila. Na tej seji so bili navzdeči tudi zastopniki zadržljivega departamenta zvezne vlade in so pristali v preložitev zato, ker bo več časa, da je jo čimbolše aranžira. Tudi bomo imeli s tem priloznost dobiti prominentnega govornika, česar ne bi mogli, ako se bi vrnila na prvotno določeni datum.

Torej glavni dan, ko nastopi tudi Slovenci in Slovenke z godbo in petjem, bo v nedeljo 11. aprila. Parada se prične ob 1. Upoštevajte to spremembu in agitirajte, da bo udeležba več.

Za delovanje v sporedu je prizlašenih že štirinajst narodnosti in iz raznih poročil je sklepalo, da kaj takega še ni bilo v teh krajih.

Seja klubu Naprej št. 11 J. S. Z. v nedeljo 14. marca je bila zelo živahnja. Po daljši razpravi so člani sklenili tudi letos proslaviti prvi maj, in sicer na Škofovi farmi v Bartonu. Njegov prostor je vsem znan. Ker so sedaj težave v dobitništvu jedil in tudi glede pijač, je bil to edini izhod.

Na farmi si bomo že kako pomagali, da ne bomo lačni, neženi. Ob enem bemo obdržali tradicionalno praznovanje prvega majnika, in ta proslavitev mednarodnega delavskoga praznika bo morda edina v teh krajih.

Vsi naši starci pionirji in mlajši somišljenci so vabljeni, da si prihramijo nekaj gasolina in mišljene.

Privatne družbe, bankirji in upniki bi bili sicer pripravljeni predati svoj transportni sistem mestu, kajpada tako, da bi dobili zanj ne samo vsoto kolikor je vreden, nego tudi ves vodenki kapital in pa se mastne "komisne" po vrhu.

pridejo v soboto 1. maja na Škofovo farmo v Barton.

V Majski glas smo dobili že precej pozdravnih oglaševanj, da tudi trgovska. Nekoliko smo v korist te publikacije — Majskega glasa, torej le storili.

V Proletarcu sem čital, da je preminula rojakinja Mary Teresina v Kansasu, sestra soprote "Big" Tonyja, ki živi v Oaklandu, Calif.

Poznal sem jo dobro, ker sem bil pri njih na hrani v Dunkirk, Kans. Bila je trina devetka in vzerna žena.

Cul sem, da je v bližnjem Elm Grove, W. Va., ubila som ženka J. Johna Peterne. Ne reča se je zgodila enkratne dne v marcu. Bila sva staru ženska. Bil je večkrat načinjnik Proletarca in kupoval druge naše publikacije. Bil je naprednih nazorov.

Obema čestim spomin in njunim sorodnikom izražam sožalje.

Joseph Snay.

Ako hočojo prebivalci čikaškega mestna in predmestij kdaj modernizirati transportni sistem, ga morajo vzeti iz rok privatnih družb, graftarjev, advokatov in bankirjev, ter ga reorganizirati kot občinsko svojino. V ta namen pa potrebujejo tudi upravo, ki v načelu javnega lastništva veruje in je pri volji uslužiti ljudstvu tudi po volitvah, ne mu samo sipati pesek v oči v volilnih kampanjah.

Privatne družbe, bankirji in upniki bi bili sicer pripravljeni predati svoj transportni sistem mestu, kajpada tako, da bi dobili zanj ne samo vsoto kolikor je vreden, nego tudi ves vodenki kapital in pa se mastne "komisne" po vrhu.

Klub št. 1 JSZ, CHICAGO

V NEDELJO 28. MARCA

v dvorani SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave.

Pričetek sporeda ob 3. popoldne

Vstopnice v predprodaji 50c, pri blagajni 60c

SPORED — PRVI DEL

• • KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE • •

KOMENTARJI

Pomanjkanje raket je vzhodnemu pomanjkanju velika izrednost, posebno če jih zmanjka v tako velikem mernu kakor je New York. Krivemu so delaveci, kot so krivi sedaj vsemu, kar se v tej deželi dogaja zlega in hudega. V New Yorku je zaposlenih pri izdelovanju raket kakih 700 mizerjav, ki so 17. marca začevali in par dni pozneje jih je okrožni vojni urad urgiral nazaj na delo, češ, da je zaloge raket samo za dva dni. Da je bila zadrega še hujša, je zdravstveni komisar V. Craster v sosednjem Newarku, N. J. izjavil, da ne bo pustil pokopati mrljev, ako ne bodo v ravnah. Tako so delaveci, ki jih izdelujejo, spoznali, da imajo tudi oni neko važnost, čeprav jih je samo 700.

V filmu "Obleganje Leningrada", ki je v tej vojni nekaj prestat, namreč Leningrad, je med drugim prizor, ko ženska na malih sanek vleče na njih veliko, nerodno stesano raket. V nji je bil morda njen mož, ali sicer, ki je bil ubit od Nemcev, ali pa je umrl naravne smrti. Nič pogrebcev ni bilo, dasi je bila ulica polna ljudi: beguncov, delavcev in vojakov. Vsakdo je imel svoje težke brige in vsi skupaj pa, kako oteti Leningrad pred nemško silo. Ženska pa je vlekla svojega mrtvega morda dve ure daleč, predno je prišla do groba.

Senator Wheeler, demokrat iz Montane, ki je bil včasih tako napreden, da smo tudi socialisti agitirali zanj (leta 1924), je na LaFollettovi neodvisni listi kandidiral za podpredsednika Zed. držav) je v borbi proti Rooseveltu in njegovim vnanjim politiki dramatično oznanil, da je vojni department naročil 20 milijonov raket. Tako je bilo v armadi in morarici še kakih dva milijona fantov in mož. Sedaj jih je mogoče 7 do 8 milijonov. Izmed teh jih je bilo ubitih v tej vojni manj kot pa delavec v industriji v istem času. Kaj bi z dvajset milijoni rakvami, ko pa jih ubiti mornarji ne potrebujejo, in tudi moštvo na suhem jih ne vlači za sabo. Ubite tovarše pokopavajo, kakor že pride. Kot je bila Wheelerjeva trditev o dvajset milijonov raket velika potezavščina v boju zoper predsednika, tako je tudi trditev newyorških pogrebniških raketirjev o pomanjkanju raket, zato ker je 700 delavcev zastavalo. Raketirji so rakte vseledi tega toliko draže prodali, delavci pa dobili malenkostno zvišanje.

Srbski kvizling general Neđić je iz zavezniške propagande srečno izginil, ne pa hrvat-

ski kvizling Pavelić. Prvi po so se pojavili nasledniki Matije Gubca na Hrvatskem, Slovenskem, pa v Črni gori, Bosni in Hercegovini, je bilo takoj konec Mihajlovićevega četništva in uporništva pa nazvano za past, zato da imajo potem osvojevalci vzrok streljati talce. Tako tendencioznost ima tudi slediče poročilo jugoslovanskega državnega oddelka. Kaj mu je bilo naročeno, tega ne izda. Bil je pri portugalskem diktatorju, potem pri Španskemu fašističnemu glavarju generalu Francu, nato je bil v Italijo in bil trikrat v uradnih sprejemih pri papežu, in mimogrede se je kajpada posvetoval z Mussolinijevim zetom grofom Cianom, ki je sedaj dučejev poslanik pri papežu. V Moskvi menijo, da vsa takata romanja povzroča strah pred socialno revolucijo v Evropi. Franco jo je zadušil v Španiji, Dollfuss v Avstriji, Hitler v Nemčiji in najprvo pa Mussolini v ustvaritvo fašizma. Kapitalistična demokracija sicer noči fašizma, razen v krajni potrebi, zato mu je pomagala in se uknila. Toda še vedno je ljubši fašizem kot pa "komunizem". Pod fašizmom mu bogastva ostanejo. A če se dogodi socializacija, ne bodo mogli tisti, ki nič ne delajo, nič več zahtevati plač po pol milijona dolarjev na leto in več.

Precej "militantov", ki so včasih rogovili v socialistični stranki proti "stari gardi", je sedaj v vladni službi. Drugi sposobni izmed njih so organizatorji v unitah AFL in CIO. Toda socialistično delo, ki so ga obljubili vršiti čim stara garda pade, so pustili na cedlu čim je padla. To je slabo raditev, ker so Zed. države edina demokratična industrialna dežela na svetu, ki je sedaj brez močnega socialističnega gibanja. Celo torijska stranka v Angliji smatra nas za tako reakcionarno državo, da se skuša v prizadevanjih za bolj ureditev sveta sporazumi rajse z Rusijo kot z nami. Očividno je nas vladni aparat tako zaverovan v ohranitev sedanega izkorisčevalnega sistema, da ne vidi pojavorov med ljudstvi vseh dežel, ki hočejo svobodo in umirajo zanjo. Svoboda pa je svoboda le tedaj, če si osvobojen pred izkorisčanjem in pomanjkanjem. A Zed. države, tako dokazujejo vsa znamena, hočejo nazaj v "hooverizem".

JIC je postal v svoji propagandi jako "tendenčen". Namreč pristranski, posebno kar se njegovega slovenskega oddelka teče. Nekoč je pel slavo učniskom pod Mihajlovićem. Subi so se takrat zgrajali, da so oni edini, ki se upirajo. A ko

Nemška peta je tlačila v Rusiju, a končno ji je tu pa tam izpodletelo, in posledice predstavlja vrhnja slike.

ski kvizling Pavelić. Prvi po so se pojavili nasledniki Matije Gubca na Hrvatskem, Slovenskem, pa v Črni gori, Bosni in Hercegovini, je bilo takoj konec Mihajlovićevega četništva in uporništvo pa nazvano za past, zato da imajo potem osvojevalci vzrok streljati talce. Tako tendencioznost ima tudi slediče poročilo jugoslovanskega državnega oddelka. Kaj mu je bilo naročeno, tega ne izda. Bil je pri portugalskem diktatorju, potem pri Španskemu fašističnemu glavarju generalu Francu, nato je bil v Italijo in bil trikrat v uradnih sprejemih pri papežu, in mimogrede se je kajpada posvetoval z Mussolinijevim zetom grofom Cianom, ki je sedaj dučejev poslanik pri papežu. V Moskvi menijo, da vsa takata romanja povzroča strah pred socialno revolucijo v Evropi. Franco jo je zadušil v Španiji, Dollfuss v Avstriji, Hitler v Nemčiji in najprvo pa Mussolini v ustvaritvo fašizma. Kapitalistična demokracija sicer noči fašizma, razen v krajni potrebi, zato mu je pomagala in se uknila. Toda še vedno je ljubši fašizem kot pa "komunizem". Pod fašizmom mu bogastva ostanejo. A če se dogodi socializacija, ne bodo mogli tisti, ki nič ne delajo, nič več zahtevati plač po pol milijona dolarjev na leto in več.

Rickenbacker čezdalje bolj rogovili. Tisti, ki mislijo, da vse kar on piše in govorji "demokracija", ne vedo, da je on eden glavnih stebrov ameriškega fašizma. In plačujejo ga mnoge korporacije, kapitalistični listi in vlada.

Za Nemčijo dela zastonj že nad šest milijonov delavcev iz podjarmiljenih dežel. To je, šest milijonov jih je bilo izgnanih v Nemčijo, nad sto milijonov pa jih dela za Nemčijo doma.

Jan Masaryk je v enem svojih nedavnih govorov dejal, da je na svetu samo ena Rusija, in to je sovjetska Rusija. Jan Masaryk je minister vnašnjih zadev v čehoslovaški zamejni vladi in Rusiji iskreno naklonjen, pa če je to drugim ubejnim vladam in našemu državnemu departmantu všeč ali ne.

John Whitaker je napisal knjigo, ki naj bi jo brali sjetne sorte ljudje, ki so napredni, v podplivom reakcionarnih propagandistov. Tudi Kazimir Zakrajšku jo priporoča. Naslov je "We Cannot Escape History". Citatev se bo iz nje počil, kako so ga takozvane demokratične vlade "lo-mile" zoper demokracijo in pomagale fašizmu, da se je utrdil. In Rev. Zakrajška pa bo v tej knjigi morda zanimalo potapljanje, kako je fašist general Franco, ki ga je slov. ljudska stranka ves čas podpirala, pomoril v enem taboru pagloma dvajset tisoč delavcev na način, kakor se pomori roje kobilce. Španski republikanci niso tega nikoli vršili in duhovniki ter nune bi jim morali biti hvaležni, da ljudski sri ni prišel do njih, ker jih je republikana protektirala. V ljubljanskem Slovenču pa so bili že prvi teden civilne vojne v Španiji vasi pomorjeni. "Promotorji", ki piše v kat. slovenske liste v Ameriki, dobro poznam, zato mu toliko bolj zamerim, ker nadaljuje z isto taktočko kakor jo je imel v času fašističnega puča v Avstriji in v pomoč klebofašizmu v Španiji.

Rusija sklene separatni mir. To ni le srušjanje, nego se o takih možnosti piše vse povsod v vseh deželah. Dne 19. marca je imel o tem članek švedski časopis Dagposten v Stockholmu, ki je orodje nacijske propagande in subvencioniran odne. Piše, da ker Rusiji zaveznički ne pridejo na pomoč z "drugo fronto", ji ne kaže drugač kot se s Hitlerjem znova sporazumi, kakor se je leta 1939. in dobiti od njega čim boljše pogoje za mir. Vzrok

se gnjavijo nad Čehi. Poljaki — saj kar se takozvane ubežne poljske vlade tiče — diezajo v Rusijo in hočejo, da jim prizna njihove stare imperialistične ambicije. Slovenci pa se po izjavah "Promotorja" kolijo med sabo. Eni ker so za nov red, drugi pa se jih otepajo, ker hočejo v miru živeti, bodisi pod kakršnimi vladarji.

Narodni Glasnik hvali reakcionarnega diktatorja Kubo, ker je imenoval v svoj kabinet tudi caega komunista. Po prijemu Daily Workerja vzklikajo tudi Narodni Glasnik, da bi bilo nič več kot prav, če bi tudi Roosevelt sledil temu vzgledu. Kongresnik Dies pa trdi, da je ameriška vlada kar natrpala "komunistov". Otročje besedilčenje z obeh strani.

"Zarja" nudi koncertni program

Cleveland, O. — "Keep your fire burning" — ne velja sedaj samo za družine iz katerih so sinovi in bratje na bojiščih, temveč tudi za naša še ohranjena kulturna društva, katere je vojna omajala in izredčila članske vrste. Če v tem oziroma vsaj nekaj ne storimo in se pospremem s podvojenimi močmi za ohranitev naši javnosti potrebnih skupin, se nam prav lahko zgodi, da nekega dne v bližnji bodočnosti ne bo med nami nobene peske in ne dramatične aktivnosti. Zaposlitev ob različnih urah in zaposlitev koncem tedna je prinesla kritične probleme naši javni aktivnosti. Peska društva so najbolj prizadeta.

Krog "Zarjanov" se zaveda teh resnih kritičnih časov, zato se je pa še bolj potrudil, da hrani za nove dni Zarjin blišč. V nedeljo 28. marca nudi na održ SND na St. Clair cesti poseben varieten koncertni program. Slovenski starci in novejši skladatelji so uključeni v sporedi kot: Jereb, Kunčič, Schwab, Bučar, Prelovec, Smetana in drugi s prizanimi deli so na repertoarju. Prvič pa na održi tudi pesem "Rudarjev", napor podzemskoga moža, nosilec živega srebra, pesem Idrijčanov.

V drugem delu je vpletjen sveženj narodnih napevov, prestavljenih v sceni "Na izletu". Izredna in fina zbirka napevov je to, podana po narod-

Smrtna nesreča

De Pue, Ill. — Avtne nezgodne se vzelje temu, da je na cestah veliko manj motornih vozil, še vedno dogajajo. Dne 17. marca se je smrtno ponevrečil svojim avtomotkom Matt Zoran. Bil je razvračevalec za puščeno ženo Annie, dva sinova (enega pri vojakih) in tri hčere. Dom je bil iz Smarjetne na Dolenjskem in v Ameriki je živel 40 let.

Bil je prijatelj Proletarca in njegov naročnik.

Nemčija potrebuje delavcev

Lavalova vlada pomaga nemškim četam tirati francoške delavce v nemško industrijo, pa se branijo iti. Nemčija zahteva najmanj pol milijona Francozov v svoje obrate.

Kupujte vojne bonde in znamke. Te vloge so varne, se obrestujejo in obenem s tem pomagate svoji deželi.

KONCERT

SLOV. PEVSKEGA ZBORA "ZARJE"

V NEDELJO 28. MARCA

V SLOV. NAR. DOMU NA ST. CLAIR AVE.

CLEVELAND, OHIO

PRICETEK OB 5. POPOLDNE

Vstopnina 50c, samo za ples 40c

Po koncertu prosta zabava in ples

Igra JOHNNY PECON'S ORKESTER

Odbor vabi vse na obilno udeležbo

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. MOHAWK 4707

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI
USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Narocnina za Združeno državo (izven Chicaga) in Njuno \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četr leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tojnštvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

Narodna dolžnost kliče vse čikaške Slovence na važen javni shod!

Kakor se je poudarjalo že na dveh zgodnjih pripravnih sejih ki se ju je udeležilo lepo število zastopnikov in zastopnic raznih slovenskih društev v Chicagu, že trčba nasmudoma začeti veliko kampanjo za prostovoljno nakupovanje vojnih obveznic (bondov) med čikaškimi Slovenci samimi, da dobijo tako zasluzeno priznanje pri naši zvezni vladi posebno sedaj, ko moramo tudi doma pomagati svoji novi domovini v njihovih vojnih napravah za zmago pravilne stvari in popoln poraz fašistične pošasti, ki bi si rada podljamila ves ter zagospodovala nad vsemi narodi in tako seveda tudi nad našo veliko demokracijo v Združenih državah ameriških, sedaj, ko iščemo v Wa hihgtownu vladno pomoč pri svojem vse hvale vrednem potegovanju za življenski obstanek in narodne pravice slovenskega ljudstva v starosti domovini.

Da se čikaškim Slovencem že posebej pojasnila in razložita namen in nujnost tega glvanja med njimi samimi in da se pokaže vladnim zastopnikom slovenska lojalnost do te velike in svobodne dežele ob veliki udeležbi slovenskega življa v Chicagu in bližnji okolici, se sklicuje velik javni shod z zanimivim programom dne 27. marca ob osmih zvečer v dvorani slovenske šole pri cerkvi sv. Štefana na 1851 W. Cermak Rd., Chicag, Ill.

Na tem javnem zborovanju bodo sodelovali vladni zastopniki z raznimi potrebnimi pojasnili in kazanjem vrlo zanimivih vojnih slik. Neki vojak z Gvadalkanalom vam bo opisal svoje dogodljive, ki jih je doživel tamkaj v najhujših bojih proti zatravnemu Japoncu. Naš govornik bo vsa natanko razložil, zakaj je tako nujno potrebna kampanja za nakučovanje vojnih obveznic med nami. Naši pevski zbori — "France Prešeren", njegov splošno priljubljeni kvartet, "Adrija" in pevski zbor Slovenske ženske zveze — nas bodo v nemali in navduševali z lepimi in milimi slovenskimi pojavkami za to dobro, potreben, koristno, plemenito in domljubno stvar.

Vstopnine ne bo nobene in vsakdo bo dobrodošel.

Kdor resnično ljubi to svobodno deželo, kdor ima le še količaj srca za nesrečne brate in sestre onkraj morja, kdor se zaveda velike važnosti vojnih obveznic, ki se naj prostovoljno in podrobno kupujejo med Slovenci samimi, in hoče biti resničen brambavec demokratičnih načel te dežele pravic slovenskega naroda v tužni Sloveniji doma, na domači fronti, ne bo zamudil te ga shoda.

Narodna dolžnost kliče vse Slovence v Chicagu in bližnji okolici na to važno javno zborovanje.

Slovenci in Slovenke, zavajajte se te dolžnosti in pokažite v soboto dne 27. marca zvečer v dvorani na 1851 W. Cermak Rd. naši zvezni vladi, da

izmolil samo še ocenjs ter odšel. Krščanskega nauka to pot nismo imeli. Bil je preveč raztegnut in potem se je pa še kaj utrudil.

Pripravljalni odbor.

MALO DROBIZA

(Nadjevanje.)

Chicago. — Z Nacetom sva se na kažen za svojo pregreho strašenja na pokopališču pred kažehtom dobro pripravila. Pod streho na mojem domu sem našel par starih škorajev.

Vzel sem enega in golenco prerezal na dvoje. Pri vrvi Sivnice sem čakal Naceta, ki je živel v sosedni hiši. Končno se je prikaže. "Kako si pripravljen danes na krščanski nauk?" ga vprašam. Odgovril mi je, da ga ne zanima. Opozril sem ga na nevarnost, ki namen preti in mu pojasnil, da sem se jaz pred batinami že zavaroval. Imam še eno polno škorjene golenice zate, da se tudi ti lahko zavaruješ pred nesrečo, sem mu pojasnil.

Tako se je še on pripravil na način, kakor sva včasi od starejših mož slišala, da so se branili pred budimi ujetniki. Kateheti in tudi pred očetom.

Okrug 11. dopoldne stopi v sobo med učence tisti suhi, zeleni poljanski kaplan, ki se ga je bil vsakdo, kdor se mu je zameril. Rekel sem si že takrat, da bi bilo boljše za vse, ako se on ne bi nikoli rodil, a to je poglavje zase.

Torej kaplan je vstopil, se malomarno ozrl in položil na mizo štiri palice. A roke so ga izdajale, da je že jakó nervozem.

Kmalu je bila vrsta na nama: "Janez in Nace, kje sta se potikal za zadnjih sedem večrov pred tem in tem dnem?"

Vprašanje je najprvo veljalo Nacetu, ki pa mu ni odgovoril.

Natо se je obrnil k meni: "Kje si bil ti?"

In sem mu povedal kakor je bilo. Z Nacetom sva ležala na pokopališču in strašila ljudi. Ce ne verjamete, pa vprašajte stare Martinovo mater.

Ukazal mi je presesti se v prvo klop, kar sem ubogljivo storil. Zaradi usnja, ki sem si ga položil za hlače, sem se le je težavo usedel. "Pripogni se čez klop," je ukazal, kar sem storil v veri, da palica ne bo padala po goli koži. Tudi se mi je bilo veliko lažljiv pripogniti kakor pa sestri. Z levo roko me je prikel za vrat in z desno pa bičal. Ko je začelo pokati, jaz pa vpti, kot da res čutim bolečine, sa zacieli vse učenci jokati, ker sem se jim smilil. Dve palici je stokel nad mano natro pa mi je ukazal nazaj na svoj sedež.

Z Nacetom sva se z očmi posmehljivo srečala in rekla sva si v mislih: "Kaplana sva učnina!"

Katehet pa je potem nekaj momentov počival, ogledoval si še ostali dve palici, nato pa pozval Naceta in ponovilo se je vse tako kakor pri meni, oziroma na meni, otroci pa so že nekoliko manj jokali, ker so se tudi utrudili.

Ko je kaplan dokončal, je

izmolil samo še ocenjs ter odšel. Krščanskega nauka to pot nismo imeli. Bil je preveč raztegnut in potem se je pa še kaj utrudil.

Tepel naju ni potem nikoli več in učitelju je dejal, da bo naju pustil v miru, ker bi tudi s palico nič ne opravil.

Tako so šli pomenki tisto po poldne, ko smo se poslavljali leta 1930 od selskega župana ter z njim obutali spomine na našo otroška leta.

Nenadoma pa se je župan zrešil. "Kako, da se ti na pot tako mudi, saj ladja odplove še čez kakih osem dni, pot do nje pa vyzame le dva dni?"

Takrat so veljale še stare ameriške regulacije, ki so dolocile za potnike iz "ušivega pasa", da morajo v pristanisce teško prej, da se jih "razkuži". Župan se je čudil. Saj v Sloveniji ni uš. Je pripomil: "Morda ne, a naredba vključuje vso Jugoslavijo. Torej se mčramo navodilom pokoriti."

Opazil sem, da mu je bilo hudo, ko sem mu povedal, da spada Jugoslavija v ušivi pas. Slišal sem, da so pozneje tisto dolčično razveljavili, ne vem pa, ali samo za Slovenijo, ali za vso Jugoslavijo. Nekoč, ko so z Balkana prihajali v Ameriko izseljeni v trumah in resili založeni tudi z mrčesi, je bila tista opreznost na mestu.

A potnikom, ki so prišli tja na obisk in se potem vracači skozi enak proces kakor nekoši seljenci iz Boeme in Hercegovine, iz Makedonije in Rumunije, pa je bilo to neprjetno in tudi precej dni so morali izgubiti, predno so opravili proces "čiščenja". S tem končam, kar se našega obiska v starikraju tiče.

Sedaj mora biti vse patriotsko. Pravijo, da so tak klic začeli upoštevati tudi ponarejci bankovcev. Da prihranijo na papirju, ponarejajo namesto bankovce po \$5 kar po \$20.

Še ni dolgo nazaj, ko se je v ameriškem tisku ponavljalo, da ne pojdemo nikoli več nazaj v "horse and buggy days". V starem kraju smo poznali pregovor, da človek obrača, Bog pa obrne. Sicer ne verjamem, da bi on kaj imel opravka s to stvarjo, a fakt ostane, da je na čikaških ulicah čedjalje več konj, ki prevažajo tovor, na bulvardih pa kolesijev in konj.

Avtomobil je konjski rasi prihranil nč koliko garanča. Ker pravijo, da so konji razumni živali, so bili tega dejstva nedvomno veseli. A sedaj pa so v svoje stare posle spet prav prišli. Mlaži konji so dobrodošli farmarji, plemeniti se podne po konjskih dirkališčih, a stari pa so prišli v fakto nevarnost kot je še niso poznali. Mesarske sekire prežne načine.

Tudi bivši brezposelniki delavel se počitajo sedaj približno tako kakor konji. Pred tremi leti, ko me je unija poslala v pekarijo, včasi za en dan, časi za teden dela, me je gospodar mrzlo sprejel. A sedaj pa se zelo prijazno nasmejal, kadar mu pošilje peka. Takrat so me odrivali, ker sem bil že nad 45 let star, a sedaj, kdor je zdrav, ne porajtajo na starost.

Ker že govorim o starosti, naj dodam, da će je človek v letih, po mnenju največjega slovenskega svetovnega dnevnika tudi za predsednika SANSA ni sposoben. Tistega uradnika, imu mu je menda Debevec, ne poznam, a mislim, da će je še tako mlad, sedanje predsedniku SANSA, neglede na njegova leta, v takem delu ne bi mogel biti kos.

Arabci in francoski fašisti v Afriki se veseli ameriškega zlata in ameriškega blaga, le ameriška demokracija jim ne gre gladko po grlu. Pa tudi v Ameriki ne vsem, tako da nimamo onim v Afriki nič kaj preveč očitati.

Govorimo o draginji in isčemo strop, kjer so dostopne cene. V San Franciscu so nedavno poročali o nekem groceriju, ki je dostopne cene prilepil na strop. Potem pa, ne vem ali se je zgodil čudež ali kaj, se je začel strop dvigati in z njim seveda tudi cene. Tak "čudež" se vrati v vseh proda-

nizmih samo še ocenjs ter odšel. Krščanskega nauka to pot nismo imeli. Bil je preveč raztegnut in potem se je pa še kaj utrudil.

Tako so šli pomenki tisto po poldne, ko smo se poslavljali leta 1930 od selskega župana ter z njim obutali spomine na našo otroška leta.

Nenadoma pa se je župan zrešil. "Kako, da se ti na pot tako mudi, saj ladja odplove še čez kakih osem dni, pot do nje pa vyzame le dva dni?"

Takrat so veljale še stare ameriške regulacije, ki so dolocile za potnike iz "ušivega pasa", da morajo v pristanisce teško prej, da se jih "razkuži". Župan se je čudil. Saj v Sloveniji ni uš. Je pripomil: "Morda ne, a naredba vključuje vso Jugoslavijo. Torej se mčramo navodilom pokoriti."

Opazil sem, da mu je bilo hudo, ko sem mu povedal, da spada Jugoslavija v ušivi pas. Slišal sem, da so pozneje tisto dolčično razveljavili, ne vem pa, ali samo za Slovenijo, ali za vso Jugoslavijo. Nekoč, ko so z Balkana prihajali v Ameriko izseljeni v trumah in resili založeni tudi z mrčesi, je bila tista opreznost na mestu.

A potnikom, ki so prišli tja na obisk in se potem vracači skozi enak proces kakor nekoši seljenci iz Boeme in Hercegovine, iz Makedonije in Rumunije, pa je bilo to neprjetno in tudi precej dni so morali izgubiti, predno so opravili proces "čiščenja". S tem končam, kar se našega obiska v starikraju tiče.

Sedaj mora biti vse patriotsko. Pravijo, da so tak klic začeli upoštevati tudi ponarejci bankovcev. Da prihranijo na papirju, ponarejajo namesto bankovce po \$5 kar po \$20.

Še ni dolgo nazaj, ko se je v ameriškem tisku ponavljalo, da ne pojdemo nikoli več nazaj v "horse and buggy days". V starem kraju smo poznali pregovor, da človek obrača, Bog pa obrne. Sicer ne verjamem, da bi on kaj imel opravka s to stvarjo, a fakt ostane, da je na čikaških ulicah čedjalje več konj, ki prevažajo tovor, na bulvardih pa kolesijev in konj.

Ker vse veste, kaj so namenite organizacije, mi o njih tu ni treba razlagati. Recem le, da vrši plemenito delo, delo človekoljubnosti v pomoč poletani, trpeči Sloveniji. Zato upam, da se bo vabilu na to prireditev odzval vsakdo, aki bo količaj utegnil priti. Ves prebitki gre v relifni sklad za Slovenijo.

Proti njim je umorjen Darlan in drugi francoski magnati uvedeli odredbe, kakršne veljajo za "protektiranje arijetvo"

Ker vse veste, kaj so namenite organizacije, mi o njih tu ni treba razlagati. Recem le, da vrši plemenito delo, delo človekoljubnosti v pomoč poletani, trpeči Sloveniji. Zato upam, da se bo vabilu na to prireditev odzval vsakdo, aki bo količaj utegnil priti. Ves prebitki gre v relifni sklad za Slovenijo.

Dkor se prireditev udeleži, bo imel par ur zabave med prijetji, da je mogla ameriška armada priti v Afriko le s takito spoprijaznjenja z vichyskimi uradniki. Ker je bilo temu tako, proti njim je umorjen Darlan in drugi francoski magnati uvedeli odredbe, kakršne veljajo za "razjaljenje" in kdo ve, kaj bi lahko vse ukrenil v pomoč Hitlerju.

Torej je laglje govoriti za demokracijo in štiri svobodisci, nato, kakor pa se po njih tudi dejansko ravnat.

Večina jetnikov v francoski Afriki so le še sence ljudi, kateri so bili izgnani v Afriko borili v Franciji za zavezniške ideale, in enako španski republikanci. Pa so razen redkih izjem se vedno zaprti, vlcic oglašanju naših štirih svobodščin. Kajti vichyskiji so ostali na krmilu, ki so fašisti po prepričanju, in ameriška oblast ne ve, kako bi mogla ustvariti v francoski Afriki nov, res demokratičen režim, ne da bi postavila svojo okupacijsko armado v nevarnost.

Vrh tega je blizu tega dela francoski španski diktator Franco z armado, ki steje par sto tisoč mož. Ce se izpusti španske republikance, bi on to smatral za "razjaljenje" in kdo ve, kaj bi lahko vse ukrenil v pomoč Hitlerju.

Torej je laglje govoriti za demokracijo in štiri svobodisci, nato, kakor pa se po njih tudi dejansko ravnat.

Večina jetnikov v francoski Afriki so le še sence ljudi, kateri so bili izgnani v Afriko borili v Franciji za zavezniške ideale, in enako španski republikanci. Ker je bilo temu tako, proti njim je umorjen Darlan in drugi francoski magnati uvedeli odredbe, kakršne veljajo za "razjaljenje" in kdo ve, kaj bi lahko vse ukrenil v pomoč Hitlerju.

Torej je laglje govoriti za demokracijo in štiri svobodisci, nato, kakor pa se po njih tudi dejansko ravnat.

Večina aldermanov je bilo izvoljenih že omenjenega dne. Mestna postava namreč določa, da kdor izmed kandidatov za občinskega odbornika prejme več glasov pri primarnih volitvah kot vsi ostali kandidati za isti urad skupaj, je izvoljen ne da bi mu bilo treba

Glavni problem v Chicagu sedaj je transportacija. V nobenem velikem mestu v Ameriki ni slabše kakor je tu. Razne mestne komisije proučujejo ta problem že leta in leta, in lasti ter predlanskim so razni "eksperti" in advokati spet požrli nad deset milijonov doljarjev za svoje dnevnicne in plače, ne da bi bila rešitev tega vprašanja, ki se tiče stotisočih delavcev, kaj bližje rešitvi kaj je bil.

Tisti gospodje, ki to vprašanje rešujejo, se namreč vozijo v limuzinah in svoje šoferje imajo. Njim se ni treba drenjati v "street karah" in v busih, kaj gredo na štih in s ahtih.

V šesti wardi je kandidiral za aldermana Maynard C. Krueger, ki je dobil kakih štiri glasov, a zmagovali kandidat jih je prejel nad deset

predsednik soc. stranke in je objavil, da dobti mandat, delati v mestnem svetu, da se prometni sistem za potnike resi čimprej in to ljudstvu v koloniji. Toda pomagaj si s tako maso, ki se uči demokracije le iz kapitalističnega časopisa, posluša kapitalistične politike in ob enem brezplačno zmaguje, če, da so "vsi enaki", potem pa glasuje za najslabše kandidate.

Dajmo jim priznanje s tem, da ga pridemo poslušat. Tudi tisti, ki v nedeljo čez dan delajo, imajo priložnost priti, ker se program prične ob 5. pop. Tudi nekateri člani Zarje morejo delati, pa jim bo mogoče nastopiti šele po skončanem času. Zato se njeni koncerti sedaj prirejajo ob takih urah. Ker sta obe ti priredbi važni in vredni vse podpore, ki jima jo moremo nuditi, zelo priporočam, da se prve kot druge udeležimo v čimvečjem številu.

* * *

Nedavno sem čital o smrti hčere s. Jos. Snuya v Bridgetonu. To je bil za vso njegovo družino krit udarec. Izrekani je skreno sodčutev. Taka je pač us

Eddie Should Look At Another Record

Captain Eddie Rickenbacker's views on national problems are being widely quoted in the press of the nation. If he is being correctly quoted and if his remarks are being correctly interpreted he is assuming to speak with what he considers the voice of authority on the age old differences between capital and labor. His opinions have a ring of sympathy for capital. His theme is that war workers are not now working sufficient hours per week, and that they are asking too much per hour and that as a class the laborer is not putting his effort on the same level as that of the man in the armed forces and thus doing the latter an injustice.

Captain Rickenbacker is entitled to his opinion on the problems arising between capital and labor and as a free American is entitled to choose on which side he will appear in this controversial matter. There is some doubt as to his right, and certainly there is doubt as to the propriety of him or any other good American citizen lending his influence to the treasonable activity of creating a wall of suspicion and jealousy between these two vital elements of success in the war—the man under arms and the worker who produces the arms.

"Whatever the merits of the case between capital and labor, that is certainly not the way to determine them. To work at creating ill feeling between these two important human elements can only result adversely to both of them and to the nation as a whole. And it is an activity that gives aid and comfort to our enemies.

* * *

"So just as Mr. Rickenbacker is entitled to his opinions, other citizens are entitled to check his record before they take his utterances too seriously.

* * *

"He first came to public notice many years ago as a speed car driver. He attained some prominence as an airplane pilot in World War I. How much of the prominence was earned and how much was froth is somewhat obscure. In recent years he has a position as an executive for a commercial air line. He was selected by the secretary of war to make an inspection of air fields and facilities in the Pacific war theatre. In the course of the mission he, with other members of the crew, went down on the ocean and remained alive 21 days on rubber life rafts before being found and rescued. Coming out of this latter experience alive has set him up as a No. 1 national hero. That it has qualified him to deliver the final word on social, economic and political problems that have failed of solution for centuries, is open to question.

* * *

"One does not need to be old or wise of unusual memory to recall another air man whom the Gods favored and carried from New York to Paris when that distance by air in one continuous trip was unusual.

* * *

"He, too, became No. 1 national hero. And he, too, then assumed the right to shape the world's destiny. Come the time when the Gods apparently forsook him and he found himself up against the true facts of life as well as in close proximity to prosecution for treasonable utterances. In case you have forgotten, the name is Charles Lindbergh.

* * *

"It might be well for Eddie Rickenbacker to look at that record.

"And it might be well for the people to look at it, too, before they find themselves walking back from and regretting the ride he took them on.

—The Appleton Press, Appleton, Minn.

Excellent Program This Sunday at the SNPJ Hall

INVITATION TO ZARJA'S CONCERT AND DANCE

Cleveland, O.—Our Slovene Singing Society Zarja is giving a spring concert, which will take place Sunday, March 28th at the Slovene National Auditorium on St. Clair Ave. The program is about hour and half long and very well selected. The chorus will sing about five or six numbers, and there will be also soloists, duets, trio and a song or two by women's chorus.

And there will be a skit. You will like it.

Admission is 50¢ for program and these tickets are valid also in the evening. The dance starts at 8 p. m. The admission to the dance only is 40¢. We have a very good orchestra playing. It's our very own favorite Johnny Pecon.

So I am saying, so long until March 28th, when, I hope all of you I will meet at the Auditorium.

Donna Slabe, member of Zarja.

AMAZING PROPOSAL TA HAMSTRING LABOR

Minneapolis.—One of the most amazing of the many anti-labor bills now before state legislatures have been introduced in the Minnesota Senate and House.

It would require a majority of the members of unions to be present when an election of officers is held.

Just how dangerous the bill is was cited by Adolph Karlson, legislative representative of the Locomotive Firemen and Enginemen, at hearings before Senate and House labor committee. It would, Karlson said, compel railroad crews to leave their trains and go to a union meeting in order to hold a legal election.

The same would be true of union workers who are employed round-the-clock in defense plants, other union spokesmen said. Thus, both transportation and war production could be tied up under the bill, it was pointed out.

Committee.

FARMERS BACK STIFF WORK-OR-FIGHT BILL

"Work, fight or go to jail"—that is the ultimatum laid down to Maryland workers in legislation that has just passed the state assembly. It applies to only one county, but will probably be extended to all other counties in which agriculture predominates. The measure's godfather is the Farm Bureau Federation.

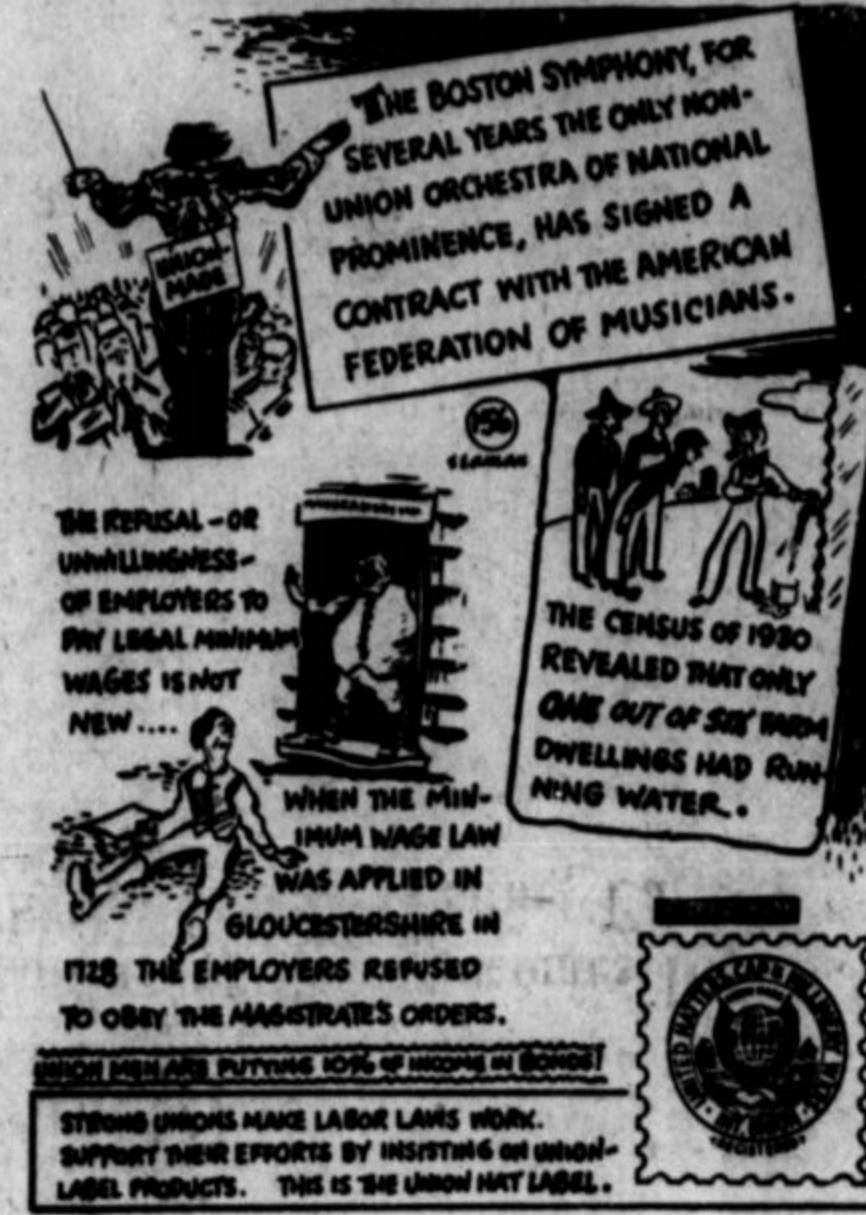
The law requires every man over 16 to be "usefully employed every working day" for the duration. Violators can be fined up to \$100 or imprisoned for 30 days. Second offenders can be fined \$1,000 and jailed for a year.

ABRAHAM LINCOLN SAID:

Labor is prior to and independent of capital. Capital is only the fruit of labor, and could never have existed if labor had not first existed. Labor is the superior of capital, and deserves much the higher consideration.—From Annual Message to Congress, 1861.

Clothes often fake the man!

THE MARCH OF LABOR

REFLECTIONS

By the Editor of the
Reading Labor Advocate

It is pleasant to be able to agree. Therefore we want to stress for the attention of all who care to have their children live in a safe world the declaration of Vice President Henry A. Wallace that "we shall decide sometime in 1943 and 1944 whether to plant the seeds of World War No. 3."

We go farther than that, of course. Ever since this nation entered the present war this column has been sounding the warning:

"We are making the decision NOW!"

"We make our tomorrow TO DAY!"

"We are going to reach the point to which our present road leads!"

That's why this column has been so insistent in voicing demand for democratic Socialism NOW—and not after the war ends. For after the war ends we shall learn that we have already made our decision and taken our choice between some form of fascism or Socialism. After the war we shall reap the harvest of the seeds we are sowing during the war.

And, after the war, we shall be very, very tired, easily divided and easily controlled.

It is because we see what Mr. Wallace appears to see that Socialists regret that Organized Labor is doing little more than merely 'going along' with all things that capitalist-minded leaders promote as aids to the war effort.

Let "merely" be underscored. Socialists should be under no delusions as to the ability of this generation to stop the present conflict in the future; we planted the seeds of war in the years that are gone and now we must complete the harvest.

It would be foolish to object now to labor control, food rationing, withholding taxes and reductions in string standards; as foolish as it would be for a soldier to offer moral opposition to an enemy with a bayonet in hand. In keeping to the way of the private-profit system we have been marching to just where we have arrived. It could not have been otherwise. And so, let it be repeated. Organized Labor must bear its share of today's hardships and sacrifices.

But more must be done.

For there is a tomorrow for which the workers of America should be planning, a tomorrow whose foundation the working class should be laying today.

And what of tomorrow? It CAN be a day of peace and democracy. But it also can be a day of war and fascism; we have the warning of our vice president of that alternative.

Can we have peace AND democracy so long as the means of life are controlled by, and the working people of a nation are exploited for the advantage of a dominant class?

Look for the answer to that question on today's battlefields. Find it in the regimentation of humanity on the home front of all nations.

This problem is posed for the consideration of organized workers because the organized labor movement is the one hope that the social field can be prepared for a harvest of peace and democracy.

The task is Labor's:

Nature's resources must be made the property of everybody. The industries must be taken over and dedicated to the welfare of mankind. Exploitation of workers must not be regulated; it must be torn from the earth like the weed it is.

Only when the ground is so prepared can the seeds of peace and democracy take root. That is the first task. That is the task to which Socialists have pointed and which past generations have rejected to their cost. And it must be done—NOW, by the workers themselves!—if the next generation is not to harvest World War No. 3.

MOVEMENT TO RESCUE JEWS LED BY JOHNSON

Senator Edwin C. Johnson (Dem., Colo.) has accepted the chairmanship of a national movement to rescue Jews from Nazi-occupied countries and organize an army of about 200,000 homeless Jews to fight for the United Nations.

WAR INSURANCE HEAVY

More than \$45,000,000,000 in national service insurance has been issued to men in the armed forces, with applications still rolling in, it was disclosed by General Frank T. Hines, veteran's administrator.

The Tories Are Ready

We think most labor leaders should understand the significance of the many anti-labor bills that have lately appeared in state legislatures, as well as the resurgence of reaction in the Federal lawmaking bodies.

The trends show that the tories are ready—ready, in spirit and intent at least, to take control of the nation and rob workers of all power when the war is over.

We would like to be able to laugh at this tory trend, to tell the fascist Americans that Labor is all-powerful and that never again will the common man be used or discarded, dictated to, browbeaten and denied the right to work at wages which will assure him a decent living standard.

However, we regretfully admit that we just don't feel that way about the future.

If we're pessimistic it is not because we are dissatisfied with what Labor is doing at the present time, but because we feel that it is not doing enough to maintain its gains in the post-war era.

That Labor is doing a good job on the industrial front cannot be questioned. Even the fulminations of anti-absence orators cannot obscure the results of American workers' industry. But it is not enough to merely cooperate with the employer class now. Being Socialists, we see the desperate need of building a new social and economic order in America, an order under which no man will profit from the labor of another man, under which the means of production will be owned socially and the fruits of labor distributed solely upon the basis of social service.

What we see is that, while today the pressure of war makes it possible for Labor to cooperate with the profit-taking owners without sacrificing established rights, after the war is over class cooperation will speedily put workers at a disadvantage.

Our wish, then, is that Labor should use its power now to end the class system by using their political and economic power to establish democratic Socialism as the American way of life.

Today, the pressing need for the products of human labor makes workers important and cooperation desirable for the exploiting owners. After the war, when millions of soldiers return to the labor front, when millions of war workers pour out of the war industries for the last time, workers may discover that they are no more important than they were during the recent dismal decade of depression.

Workers can offset the danger of post-war dislocation only by socializing the American economy in advance. Failure to do that will leave all the advantage with the present owners and their political representatives—an advantage which will make the simple words, "This Plant Closed" a more potent attack upon union security than any decision yet rendered by the War Labor Board.

Today Labor is toiling and sacrificing to save the nation from foreign fascists. But that is only half the job. Socialists offer a plan for the other half—the task of taking over the nation and thus averting the rising danger of domination by native fascists.—Reading Labor Advocate.

saw the logic of this argument and Hans Gründl was appointed to represent the town on the commission.

The entire town chuckled and laughed when the news of the first sitting became known. Not so the Germans. They took the appointment of Hans Gründl as an out and out insult. The upshot of the situation was that the town council was sent to a concentration camp and Hans Gründl to an institution where he was sterilized.

WHERE DO THEY GET THEIR MANDATE?

Secretary of War Stimson demands the passage of the Wadsworth-Austin Bill, which would draft Americans to work in fields and factories. Secretary of the Navy Frank Knox goes along, possibly with some reservations.

Mr. Stimson, Mr. Knox, Senator Austin and Congressman Wadsworth are all reactionary Republicans of the most extreme type. They have never supported any of the domestic reforms of the New Deal. The only reservations they have ever given this administration has been on international issues.

Whenever the people have had a chance at these gentlemen in national elections, they have repudiated them. In view of that fact, is an insult if we appoint a person who is known as the village idiot?"

"You all know, gentlemen," was the reply, "that Hans Gründl is of German parentage and that he is the only German we have. You also know that the Germans boast of being a race of supermen and that, according to the opinion, one German is equal to two Czechs. So all we have to say is that we thought that one German idiot would be equal to one normal Czech."

The members of the town council

INCONSISTENT

Mrs. White—Mrs. Gray's husband didn't leave her much when he died, did he?

Mrs. Black—No, but he left her often when he was alive.

AMERICAN HEROES

The Japs kicked him in the face and stomach, smashed him with their fists, knifed him, jabbed him with a pitchfork and left him for dead, but Pvt. E. O. Moore came through this ordeal. Now you come through. You've done your bit; now do your best—Buy more War Bonds.